

Archeologienota

Programma van maatregelen

MERELBEKE FRATERSTRAAT (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Alyssa BOECKSTEYNS en Jeroen
VERMEERSCH

Projectcode: 2019A335

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

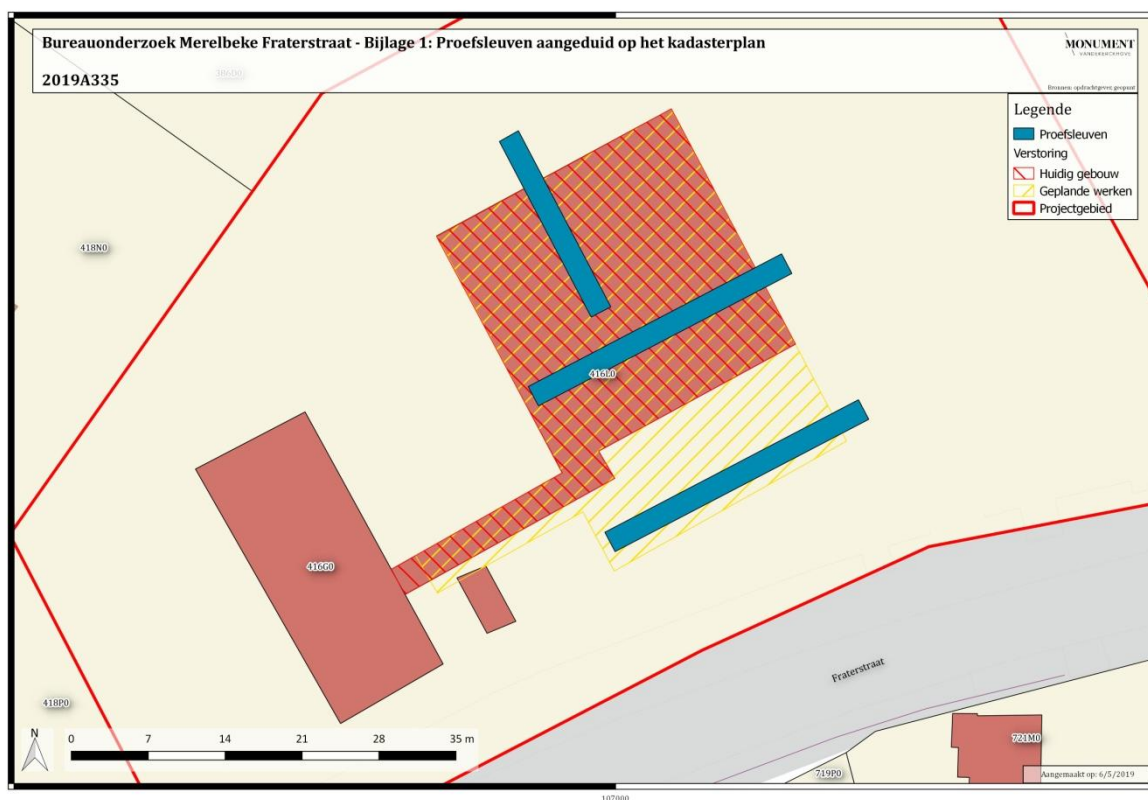
- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet met zekerheid gestaafd worden. Daarom is er voor het projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk op de locatie waar de nieuwe bebouwing met ondergrondse parkeergarage is gepland. Aangezien er in de afgelopen eeuwen veel activiteit en bebouwing is geweest op het onderzoeksterrein, is de kans dat er nog een bedraven bodem aanwezig is verwaarloosbaar. Hierdoor wordt er in het kader van het vervolgonderzoek geen boringen geadviseerd, maar enkel proefsleuven. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

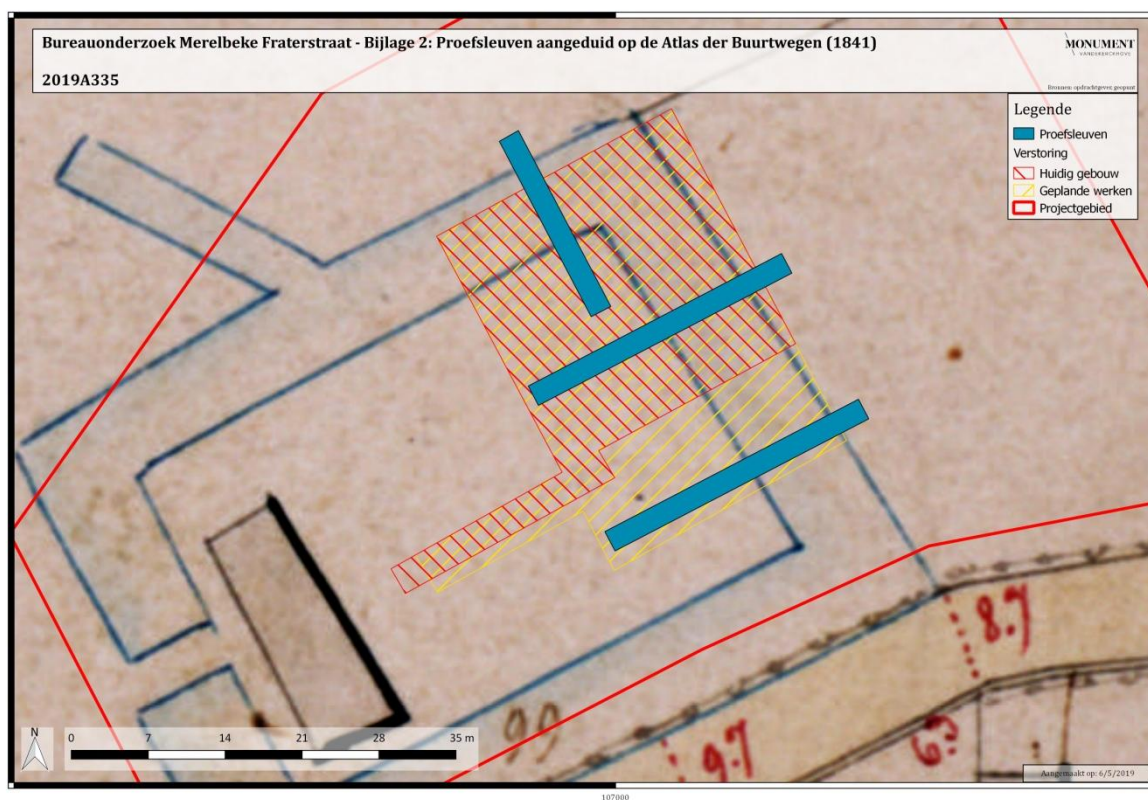
Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de verschillende onderzoeksfases moeten voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat op de locatie waar het nieuwe kantoorgebouw komt, momenteel reeds een gebouw staat welke nog moet afgebroken worden. Dit gebouw zal pas worden gesloopt na het verkrijgen van de vergunning. Hierdoor is het momenteel nog niet mogelijk om verder vooronderzoek uit te voeren.

- **Planafbakening**

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 5900m² en dient gedeeltelijk onderzocht te worden door middel van proefsleuven (Figuur 1). Enkel de locatie waar de geplande werken de ondergrond zullen verstoren, moet worden onderzocht. Deze heeft een oppervlakte van ongeveer 900m².

Figuur 1: Locatie van de aan te leggen sleuven op het kadasterplan (zie bijlage 1).

Figuur 2: Locatie van de aan te leggen sleuven op de Atlas der Buurtwegen (zie bijlage 2).

- **Vraagstelling**

Het doel van de proefsleuven is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. Het onderzoek aan de hand van proefsleuven is succesvol beëindigd wanneer de vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak proefsleuven**

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed. Twee van de sleuven zijn zuidwest-noordoost georiënteerd, een derde is zuidoost-noordwest georiënteerd (Figuur 2). De walgracht van de walgrachtsite loopt namelijk door het deel van het terrein dat wordt verstoord door de geplande werken. Om de gracht optimaal te onderzoeken, heeft de derde sleuf een andere oriëntatie. Op deze manier staan alle sleuven haaks op de gracht volgens zijn de locatie op de Atlas der Buurtwegen. De sleuven worden naar het noordoosten en het noordwesten verder doorgetrokken zodat de gehele gracht kan worden onderzocht. Ook kan er op deze manier een beeld worden gevormd van de bodemopbouw waar deze niet verstoord is door de huidige bebouwing. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd zodat men minstens om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie Haneca et al. 2016.

Er worden extra volgtseuven, dwarsseuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van seuven en 2,5% door middel van volgtseuven, dwarsseuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij de uitvoerder van het proefsleuvenonderzoek. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de bouwheer. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

² Haneca et al. 2016.

- **Bibliografie**

HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S., ERVYNCK A., 2016, *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie*, Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed 48.

VAN GILS M., MEYLEMANS E., 2019, *Prospecteren naar steentijd artefactsites – versie 1*, Agentschap Onroerend Erfgoed.

Bureauonderzoek Merelbeke Fraterstraat - Bijlage 1: Proefsleuven aangeduid op het kadasterplan

2019A335

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Proefsleuven

Verstoring

Huidig gebouw

Geplande werken

Projectgebied

Legende

- Proefsleuven
- Verstoring
- Huidig gebouw
- Geplande werken
- Projectgebied

